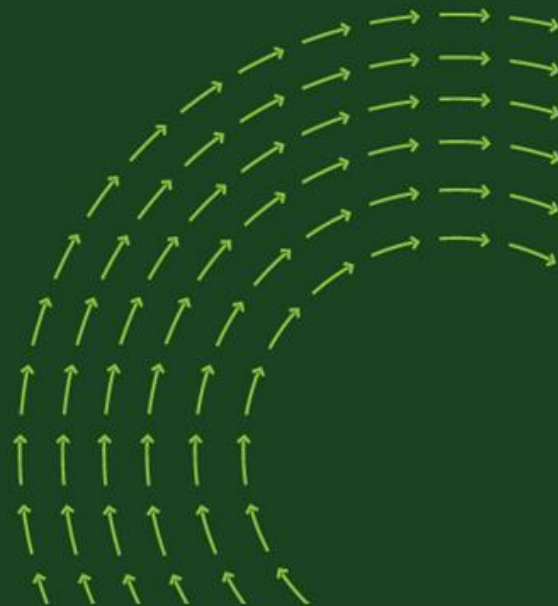

Konsultacje społeczne:

Konsultacje społeczne: po co?

Demokracja, kapitał społeczny,
społeczeństwo obywatelskie.... dokąd zmierzamy?

KAPITAŁ SPOŁECZNY W POLSCE

„Badania międzynarodowe dowodzą, że kapitał ludzki jest ważniejszą niż kapitał społeczny przesłanką rozwoju w krajach uboższych, do których ciągle jeszcze zaliczyć można także Polskę. **Po przekroczeniu jednak pewnego progu zamożności decydującego znaczenia dla dalszego rozwoju nabiera kapitał społeczny. To wyjaśnia, dlaczego do tej pory rozwijaliśmy się gospodarczo w niezłym tempie pomimo bardzo niskiego poziomu kapitału społecznego.** Polska przekroczy próg zamożności, powyżej którego dalsze inwestowanie w kapitał ludzki przestanie wystarczać do podtrzymania rozwoju, prawdopodobnie za ok. **8 lat. Tyle mniej więcej zostało nam czasu na budowanie kapitału społecznego, jeśli chcemy się dalej rozwijać** (Czapiński, 2011b).”

Demokracja, kapitał społeczny,
społeczeństwo obywatelskie.... dokąd zmierzamy?

KAPITAŁ SPOŁECZNY W POLSCE

„ Problem polega na tym, że w kapitał ludzki można inwestować indywidualnie (...) natomiast w **kapitał społeczny indywidualnie inwestować się nie da.**(...) Jest on zależny od rozciągniętego w czasie procesu historycznego formującego wspólnotę obywatelską, a po drugie, w tym historycznym procesie ogromną rolę odgrywa to, co dzieje się w przestrzeni publicznej: w polityce, szkole, w samorządach, na ulicy, w urzędach, a co w dużej mierze zależy od elit, **zwłaszcza od polityków.** (...) Sam upływ czasu niczego nie zmieni.” (...) Podsumowując: dzisiaj wystarczającym źródłem indywidualnego rozwoju Polaków i za sprawą ich indywidualnych starań także Polski jest rosnący kapitał ludzki, przyciągający zagranicznych inwestorów, i finansowe wsparcie Unii. *Za jakiś czas dotkliwie jednak odczujemy brak kapitału społecznego odpowiedzialnego za rozwój wspólnoty bez dużego zasilania zewnętrznego.*”

Partycypacja obywatelska

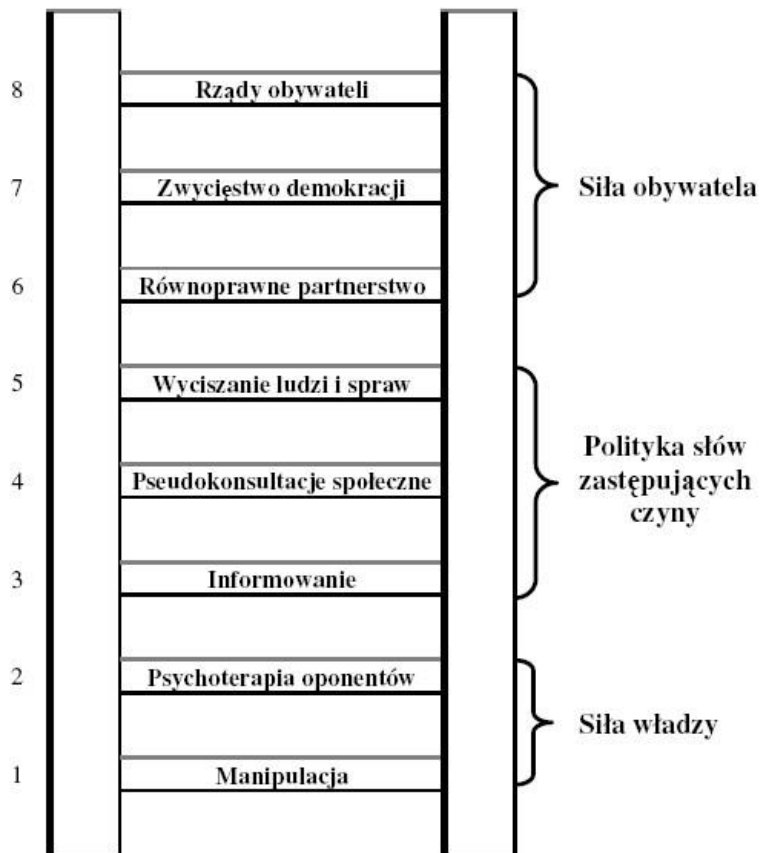
- Partycypacja= uczestnictwo
- Obywatelska= dotycząca obywateli, spraw obywatelskich

Kierunek rozwoju obywatelstwa od „vote” do „vioce”

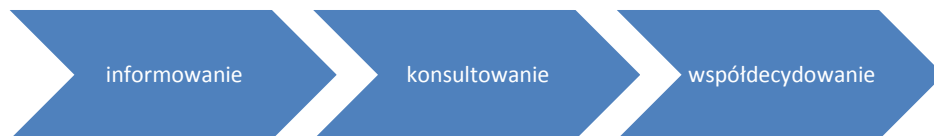
Demokracja przedstawicielska a partycypacja

Agora nie arena

Partycypacja obywatelska – drabina partycypacji

Częścią idei partycypacji jest prawo do nie partycypacji , ale prawo do bycia dobrze rządzonym

Sherry R. Arnstein: "A Ladder of Citizen Participation", Journal of the American Institute of Planners, Vol. 35, No. 4, July 1969, pp. 216-224; spolszczył dr Zbigniew Hałat – epidemiolog (www.halat.pl).

- „Niedocenianie i przecenianie partycypacji. Konieczność zarządzania oczekiwaniami
- Manipulacja / pozorność / unikanie odpowiedzialności za trud rządzenia.
- „Vetokracja” (Bunt Mas – niemożność polityki, niemożność strategii)
- Deliberacja (niekończąca się, niekonkluzywna, „przekrzykiwanie się”).
- Samoselekcja uczestników – „przechwycenie demokracji” - brak troski o dobro wspólne „mnogość egoizmów
- Arogancja / pogarda w stosunku do wiedzy ekspertów (*demos* jako motłoch - rewolucja kulturalna)
- Tyrania większości (w szczególności większości niemądrej, pazernej, nieroztropnej).
- Unikanie negocjacji (tam gdzie są one konieczne) na rzecz miękkiej i niewiążącej formuły konsultacji
- Marginalizacja - organizowanie zabawy „w kojcu” (poza nurtem tego co ważne)”.

(Kuba Wygnański), Pracownia badań i innowacji społecznych Stocznia; 2013

KONSULTACJE SPOŁECZNE

Konsultacje społeczne to proces, w którym przedstawiciele władz przedstawiają obywatelom swoje zamierzenia bezpośrednio lub pośrednio ich dotyczących.

Z merytorycznego punktu widzenia, konsultacje społeczne są jedną z form społecznej komunikacji. Konsultacje społeczne są szeregiem aktów komunikacyjnych, w ramach których poszukuje się satysfakcjonującego rozwiązania.

Konsultacje społeczne to proces:

- **Proces prowadzony oficjalnie**
- **Posiada określone ramy**
- **Prowadzony przez instytucję**
- **Zarządzany przez administrację publiczną**
- **Dotyczy decyzji, którą podejmuje instytucja (administracja)**
- **Celem jest zasięgnięcie opinii**

Konsultacje społeczne:

„Konsultacje społeczne to zorganizowany sposób uzyskiwania przez administrację opinii oraz stanowisk od podmiotów (a więc osób i instytucji), których pośrednio lub bezpośrednio dotkną skutki proponowanych przez administrację działań. Plany tych przedsięwzięć mogą być zawarte w projektach m.in. aktów prawnych, różnego rodzaju programów, strategii, ale także budżetów jednostek publicznych.”

Dagmir Długosz, Jan Jakub Wygnański, „Obywatele współdecydują. Przewodnik po partycypacji społecznej”, Warszawa 2005.

KONSULTACJE SPOŁECZNE

Czym nie są konsultacje?

Kiedy możemy mówić o prowadzeniu konsultacji?

Kiedy nazywamy konsultacjami procesy, które nimi nie są.....

ETAPY PROCESU PARTYCYPACYJNEGO:

... czyli **przyjrzenie się dotychczasowej sytuacji** (podejmowanym działaniom, zaangażowanym grupom, zebranej już wiedzy i informacjom), by precyzyjniej określić podejmowany temat.

... czyli **zaproszenie do** planowanych przez nas działań.

... czyli **działanie „właściwe”**: etap poznawania opinii w danej sprawie, wypracowywania rozwiązań, stanowisk

DIAGNOZA

INFORMOWANIE

ZASIĘGANIE
OPINII

INFORMACJA
ZWROTNA

EWALUACJA

... czyli **zdanie relacji**. Przekazanie wszystkim zaangażowanym osobom podsumowania pracy i zapowiedzi kolejnych kroków

... czyli **jak nam to wyszło**. Próba oceny zrealizowanego procesu: czy cel został zrealizowany, co sądzą o nim uczestnicy, o czym zapomnieliśmy, co nam się udało.

**KONSULTACJE SPOŁECZNE- BARIERY PO
STRONIE ORGANIZATORÓW**

- **„ograniczenia budżetowe i czasowe („konkurencja” w ograniczonym czasie urzędnika)**
- **zniechęcające doświadczenie niskiego zaangażowanie uczestników**
- **partykularne interesy uczestników konsultacji (grupy interesów zamiast troski o dobro publiczne)**
- **niewystraczająca praktyczna wiedza na temat prowadzenia konsultacji**
- **brak wiedzy i kompetencji po stronie uczestników**
- **niejednolite stanowisko urzędu w sprawie konsultowanej sprawy**
- **brak wiedzy o ekspertach i organizacjach zajmujących się konsultowaną kwestią”**

RAPORT KOŃCOWY Z BADANIA EFEKTYWNOŚCI MECHANIZMÓW
KONSULTACJI SPOŁECZNYCH; Warszawa, luty 2011 r. Pracownia Badań i
Innowacji Społecznych Stocznia ; SMG/KRC Poland Media S.A.

KONSULTACJE SPOŁECZNE- BARIERY PO STRONIE UCZESTNIKÓW

- „zbyt krótki okres trwania konsultacji
- prowadzenie konsultacji na zbyt późnym etapie
- poczucie fasadowości i pozorności procesu
- brak wiary w to, że urzędnicy uznają zgłaszane opinie za wartościowe
- zapraszanie do konsultacji tych samych uczestników, ograniczenie konsultacji do instytucji
- brak konsultacji dotyczących spraw znajdujących się w sferze autentycznych zainteresowań obywateli
- Konsultowanie nie tego co istotne dla obywateli („papierów” a nie np. sposobu dostarczania usług)”

(Kuba Wygnański), Pracownia badań i innowacji społecznych Stocznia; 2013

Powody prowadzenia konsultacji

- Konieczność spełnienia wymogów formalno-prawnych (57 %)
- Poinformowanie opinii publicznej o działaniach urzędu (37 %)
- Uzyskanie akceptacji dla proponowanych rozwiązań (35 %)
- Podniesienie jakości dokumentu (35 %)
- Diagnoza potrzeb i oczekiwań obywateli (29%)
- Chęć zaangażowania obywateli w decyzje podejmowane przez urząd (26 %)
- Chęć uniknięcia lub rozwiązania konfliktu (21 %)
- Wypracowanie rozwiązania broniącego się przed krytyką (16 %)
- Rozłożenie odpowiedzialności za decyzję pomiędzy uczestnikami (14 %)

Powody nieuczestniczenia w konsultacjach

Powody nieuczestniczenia organizacji pozarządowych w konsultacjach społecznych w oczach urzędników z szerszym spojrzeniem na konsultacje społeczne

Nie są zainteresowane udziałem w konsultacjach społecznych	48%
Nie działają w obszarze, którego dotyczą prowadzone konsultacje społeczne	47%
Nie mają osób, które mogłyby w sposób rzeczowy sformułować uwagi	40%
Nie są przekonane, że ich uwagi zostaną wzięte pod uwagę	30%
Nie mają wystarczająco dużo czasu na przygotowanie uwag	29%
Nie dociera do nich informacja o tym, że prowadzone są konsultacje	12%
<i>Nie wiem/trudno powiedzieć</i>	11%
Obawiają się, że zabieranie głosu może pogorszyć ich relacje z urzędem	10%
Inne, jakie?.....	3%

RAPORT KOŃCOWY Z BADANIA EFEKTYWNOŚCI MECHANIZMÓW KONSULTACJI SPOŁECZNYCH ...;

Wnioski z badań cd.

- W niektórych przypadkach lepiej od razu zdecydować o nieprzeprowadzaniu konsultacji, bo konsekwencje złych konsultacji mogą sprawiać, że organizacje i obywatele nie zdecydują się drugi raz na udział w nich. Tak się dzieje np. wtedy, gdy z góry wiadomo, że nie będą miały one żadnego wpływu na podejmowaną decyzję (konsultacje fasadowe) albo gdy nie towarzyszyłyby żadnemu procesowi decyzyjnemu (konsultacje „na zapas”).
- Często zbyt późne inicjowanie konsultacji społecznych, kiedy nie ma już większych szans na zasadniczy wpływ na ostateczny kształt dokumentu.
- Bardzo rzadkie jest konsultowanie założeń do dokumentu – najczęściej do konsultacji przedstawiany jest już gotowy projekt.
- Prawie wszystkie konsultacje inicjowane są ze strony urzędu.

wnioski z badań cd.- błędne koło

- Zarzuty ze strony uczestników konsultacji pod adresem administracji związane **z niechęcią do prowadzenia prawdziwych konsultacji i faktycznego uwzględniania uwag** spotykają się często z kontrargumentami o braku zainteresowania ze strony samych organizacji, a także uprawianiu przez nie wąsko rozumianego lobbingu – a zatem chęci wpisania korzystnego dla siebie rozwiązania zamiast troski o szerszy interes publiczny, czy wreszcie braku w środowisku organizacji kompetencji do zrozumienia i komentowania przedkładanych dokumentów

Konsultacje: moda czy potrzeba?

Konsultacje społeczne :

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

Uchwała dot. zasad konsultacji z organizacjami pozarządowymi

Uchwała dot. zasad konsultacji z mieszkańcami

Szczególne tryby/obszary prowadzenia konsultacji:

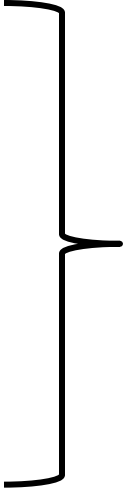
Uchwała o samorządzie gminnym..../planowaniu
przestrzennym/itp..

Konsultacje społeczne

z:

- radą pożytku publicznego
- organizacjami pozarządowymi
- społeczeństwem

poprzez:

-
- włączanie w zespoły wspólne dot. opracowania
 - konsultacje założeń/ diagnozy/
 - Konsultacje projektów aktów prawa miejscowego

Rozwiązania systemowe:

- Regulamin rad pożytku
- Regulamin konsultacji z organizacjami pozarządowymi
- Regulamin konsultacji z mieszkańcami
- Procedowanie w planowaniu samorządów (programy, strategie, plany)
- Narzędzia wspomagające konsultacje – w szczególności roczne plany konsultacji, ewaluacja konsultacji

Rada Działalności Pożytku Publicznego:

- > organ opiniodawczo-doradczy

- > ciało dialogu

- > strażnik dialogu (konsultacji)

Rada Działalności Pożytku Publicznego:

- 1) Opiniowanie projektów strategii rozwoju (powiatu/gminy)
- 2) Opiniowanie projektów uchwał i aktów prawa miejscowego dot. sfery zadań publicznych -> w tym programów współpracy

Termin wyrażenia opinii wynosi 14 dni od dnia doręczenia projektu programu współpracy oraz projektu strategii

Zespoły wspólne a konsultacje społeczne?

Konsultacje dokumentów: wyzwanie czy ułatwienie?

7 zasad konsultacji

DOBRA WIARA- *Konsultacje prowadzone są w duchu dialogu obywatelskiego. Strony słuchają się nawzajem, wykazując wolę zrozumienia odmiennych racji.*

POWSZECHNOŚĆ- *Każdy zainteresowany tematem powinien móc dowiedzieć się o konsultacjach i wyrazić swój pogląd.*

PRZEJRZYSTOŚĆ - *Informacje o celu, regułach, przebiegu i wyniku konsultacji muszą być powszechnie dostępne. Jasne musi być, kto reprezentuje jaki pogląd.*

RESPONSYWNOŚĆ - *Każdemu, kto zgłosi opinię, należy się merytoryczna odpowiedź w rozsądnym terminie.*

KOORDYNACJA - *Konsultacje powinny mieć gospodarza odpowiedzialnego za konsultacje tak politycznie jak organizacyjnie.*

PRZEWIDYWALNOŚĆ - *Konsultacje powinny być prowadzone w zaplanowany sposób i w oparciu o czytelne reguły – od początku prac nad zmianą do samego ich końca.*

POSZANOWANIE DOBRA OGÓLNEGO I INTERESU PUBLICZNEGO- *Organizator konsultacji przygotowując ostateczną wersję rozwiązania kieruje się interesem publicznym, a nie tylko poszczególnych grup.*

Czym są konsultacje społeczne

Konsultacje społeczne to dialog władz Elbląga z mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi oraz innymi osobami, grupami czy podmiotami, których wiedza, opinia, zdanie i zamierzenia pozwolą podjąć decyzję z poszanowaniem interesu ogólnego. Dialog ten organizuje się w różny sposób, np. z dużą liczbą mieszkańców może mieć formę ankiety, a głębsze poznanie tematów może odbywać się już podczas spotkań konsultacyjnych. Konsultacje organizuje Urząd Miejski w Elblągu.

Konsultacje to uzyskiwanie opinii, propozycji, potrzeb, a nawet planów działania, np. organizacji pozarządowych. Służą poznaniu różnych punktów widzenia, aby podjąć decyzję dla dobra ogółu.

Przewidywalność

Dobre konsultacje prowadzone są w sposób dający możliwość świadomego uczestniczenia w nich. Mieszkańcy mogą swobodnie się wypowiadać, są zapoznani z tematem. Język i słownictwo są dla nich zrozumiałe, a jeśli potrzebują więcej informacji, to mogą ich zasięgnąć (np. dopytać, przeczytać projekt lub jego przyjazne streszczenie). Opinia mieszkańców wyrażana jest ze świadomością konsekwencji. Mieszkańcy przewidują skutki rozwiązań, które wybierają, i z rozmysłem mogą wypowiadać swoje zdanie.

Wyważenie

Dzięki konsultacjom decyzje nie zaspokajają potrzeb lub interesów jednostek, ale są najlepszym rozwiązaniem dla mieszkańców.

Co dają konsultacje społeczne

Konsultacje wpływają na jakość naszego życia. Dzięki nim władze miasta mogą dowiedzieć się, jak jest, a nie – jak się wydaje, że jest (np. jaka jest faktyczna opinia mieszkańców na temat basenu czy stadionu miejskiego).

Dobre konsultacje pomagają władzom miejskim podjąć dobre decyzje, dzięki czemu pieniądze publiczne wydane są efektywniej, a mieszkańcy mają większy wpływ na to, co dzieje się w ich Elblągu.

7 zasad konsultacji

- 1. DOBRA WIARA** Strony słuchają się nawzajem, wykazując wolę zrozumienia odmiennych racji.
- 2. POWSZECHNOŚĆ** Każdy zainteresowany tematem powinien móc dowiedzieć się o możliwościach konsultacji i wyrazić w nich swój pogląd.
- 3. PRZEJRZYSTOŚĆ** Jasne musi być, kto reprezentuje jaki pogląd.
- 4. RESPONSYWNOŚĆ** Każdemu, kto zgłosi opinię, należy się merytoryczna odpowiedź.
- 5. KOORDYNACJA** Konsultacje powinny mieć odpowiedzialnego gospodarza.
- 6. PRZEWIDYWALNOŚĆ** Powinny być prowadzone w zaplanowany sposób i w oparciu o czytelne reguły.
- 7. POSZANOWANIE INTERESU OGÓLNEGO** Ostateczne decyzje powinny reprezentować interes publiczny i dobro ogólne.

Trafność

Dzięki dobrym konsultacjom społecznym wybierane są najbardziej trafne rozwiązania.

Dziękuję

